

Posudek diplomové práce

Kompozita v současné italštině s přihlédnutím k exocentrickým formacím,
kterou předložila JANA LANGROVÁ,
FF UK, Ústav románských studií.

Jana Langrová ve své práci vyšla z nedávno vydaného kolektivního díla *La formazione delle parole in italiano* (a cura di M. Grossmann e F. Rainer, Tübingen: Niemeyer, 2004) a rozhodla se systematicky popsat jeden konkrétní typ kompozit, který v současné italštině nacházíme. Jako teoretický základ, který je i ve zmíněném díle v zásadě zachován, zvolila Scaliseho generativistické pojetí (Scalise, S. *Morfologia*, Bologna: il Mulino, 1994) a recentní návrh klasifikace kompozit (Bisetto, A. - Scalise, S. *The Classification of Compounds*, *Lingue e Linguaggio*, IV/2, 2005, 319-332). Po prezentaci této klasifikace se diplomantka zaměřila na exocentrická kompozita a především na problematiku tvoření plurálu.

V úvodu Jana Langrová stručně charakterizuje kompozici. Definuje pojem „hlava“, naznačuje klasifikaci kompozit vzhledem k přítomnosti/nepřítomnosti a k pozici této hlavy a uvádí některé případy, v nichž je tento parametr takřkajíc „nastaven“ jiným způsobem (jde převážně o některé latinské relikty a kalky např. z angličtiny). Následují kapitoly věnované jednotlivým typům kompozit podle stanovené klasifikace. Práci uzavírá stručná kapitola o tzv. polyrematikách (it. *polirematiche*, tj. víceslovné výrazy), závěr, italské resumé (chybí ovšem české a anglické shrnutí) a bibliografie.

V konkrétním formálním a obsahovém zpracování však tato práce vykazuje některé nedostatky, ke kterým se teď vyjádřím - v naději, že většina z těchto diskutabilních bodů se vyjasní během obhajoby.

Především je třeba říct, že diplomantka se drží italských pramenů způsobem, který se bohužel podepisuje i na její češtině (např. na s. 8 hovoří o vkládání „lingvistického materiálu“, na s. 9 o „sémantické individualitě“, na s. 84 je řeč o tom, že „možnost vzdálit dva členy je spíše limitována“, na s. 88 pak o „svobodě pohybu“). V některých případech je tímto doslovným překladem zasažen i nějaký technický termín, který má samozřejmě svůj přesný význam v rámci dané teorie (např. na s. 10 je řeč o „jednoduchých slovech“ - it. *parole semplici*, což je termín, který dává smysl jen ve vztahu k *parole complesse*, na s. 88 najdeme pak podobný výraz „včleněné slovo“, aniž by byl předem definován). Kromě těchto nezvyklých jazykových řešení je rovněž zarážející naprosto nesystematická (a tedy nesprávná) interpunkce (např. na s. 8-9, 10, 49).

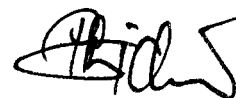
Pokud jde o některé obsahové problémy, je v některých případech diplomantčina analýza přinejmenším nepřesná. Je-li tabulka na s. 20 velmi dobrým strukturním přehledem italské kompozice, v následujícím výkladu jsou někde uvedeny příklady, které podle mého názoru do dané kategorie nespádají. Tak např. na s. 30 nacházíme mezi kompozity V+N i *giravolta*, jehož struktura je ve skutečnosti V+V (podobně jako *dormiveglia* aj.). Na s. 58 je mezi exocentrickými atributivními kompozity i *piazzaforte*, které ale diplomantka o pár stránek dál (na s. 74) řadí - tentokrát správně - pod kompozita endocentrická (společně s *roccaforte*, *cassaforte* atd.). Zároveň ale tvrdí, že toto kompozitum má hlavu napravo - stejně jako *altoforno*.

Dále je pak - alespoň v českém kontextu - velmi nepřesné užití pojmu *rod životný/neživotný*, je-li řeč o agentivním vs. instrumentálním významu verbonominálních kompozit (s. 15-16). Zatímco v prvním případě (v češtině!) jde o gramatickou kategorii (jež má jasnou morfologickou realizaci), v případě druhém (v italštině!) jde o význam/referenci, kterou přiřazujeme slovtvorné formaci, jakou je právě kompozitum V+N (např. *portalettere* vs. *portasci*.)

Také bych rád věděl, z jakého zdroje, popř. na čem obecně zakládá diplomantka své úsudky o frekvenci použití, popř. o produktivitě - navíc je třeba tyto pojmy oddělovat (srov. s. 83). Jen v několika případech je nám nabídnuta statistika výskytu různých forem plurálu (např. pro *pescecane*, s. 66; pro *pellerossa*, s. 59).

Závěrem bych rád řekl, že i přes výše uvedené nedostatky je diplomová práce Jany Langrové přijatelným textem, který přináší jeden z novějších pohledů na slovtvorný proces, jakým je kompozice. Věřím, že diplomantka bude schopna na vznesené připomínky fundovaně a přesvědčivě odpovědět. Práci tedy k obhajobě doporučuji.

V Praze dne 25. května 2007

.....
Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.
vedoucí diplomové práce